ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

Obor Veřejná správa a regionální rozvoj

ZÁKAZY A OMEZENÍ PŘI DOVOZU A VÝVOZU ZBOŽÍ

(teze k diplomové práci)

Autor diplomové práce: **Bc.Iva Bayerová**

Vedoucí diplomové práce: **JUDr.Ing.Miroslav Prieninger**

2004 ©

V letošním roce čeká Českou republiku další, velmi významný krok –

vstup do Evropských Společenství. Z pohledu celní správy budeme členem celní unie zahrnující 35 zemí našeho kontinentu. Jak vyplývá z ustanovení Dohody GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu), pokud dvě nebo více zemí mezi sebou uzavřou dohodu o celní unii, vytvoří společné území, kde platí stejný celní sazebník, stejné celní předpisy a společná zahraničně obchodní politika. V tomto směru má Česká a Slovenská republika své specifické zkušenosti z fungování celní unie mezi Českou a Slovenskou republikou, kde nebyly podmínky dané Dohodou GATT zcela naplňovány. V oblasti, o které pojednává tato diplomová práce nevyjímaje.

Vstupem do EU se zásadním způsobem změní podmínky a objem mezinárodního obchodu ve většině členských zemích Evropské unie. Po vstupu ČR do EU, se při nákupu zboží v členských státech Evropské unie již nebude hovořit o dovozu (to jen v případě dovozů z třetích zemí – jiných než jsou členské státy EU), ale z hlediska celního půjde o vnitrokomunitární obchod. To znamená, že vstupy takového zboží na území ČR nebudou předmětem celního řízení a tudíž nebudou podléhat žádnému clu a kontrolám zboží jak jsme na ně zvyklí v současnosti.

Dovoz a vývoz zboží do zemí, které nejsou členem EU klesne dle dostupných odhadů na 14 – 20 % současného objemu. Většina obchodních partnerů českých subjektů je v současných či budoucích členských zemích. Z toho vyplývá, že na jedné straně se sníží počet nelegálních dovozů chráněných druhů zvířat a rostlin, na druhé straně bude svým způsobem méně chráněn případný nelegální obchod mezi členskými státy Evropské unie.

Po vstupu do Evropské unie budou zákazy a omezení vztahující se k dovozu a vývozu zboží legislativně upraveny částečně společnými předpisy Evropských Společenství a částečně národní legislativou České republiky. Předpisy, které zakazují či omezují dovoz zboží do České republiky nebo vývoz z České republiky jsou velmi důležité a význam těchto zákazů a omezení se nikterak nesníží ani po vstupu České republiky do Evropských společenství, neboť za určitých podmínek mohou být tyto zákazy a omezení uplatňovány i mezi jejich členskými státy v rámci intrakomunitárního obchodu.

Především se jedná o oblast ochrany zdraví a života lidí a zvířat, ochranu rostlin, ochranu kulturního dědictví nebo o ochranu duševního vlastnictví. Avšak tyto zákazy a omezení nesmí být používány pro diskriminaci nebo omezování obchodu mezi členskými státy.

V rámci mezinárodního obchodu je pro společnost velmi důležitá dobrá znalost celních předpisů a jiných předpisů, které souvisejí s dovozem, vývozem a průvozem zboží, případně předpisů, které tento dovoz, vývoz a průvoz omezují. Za uplatňování předpisů v oblasti zákazů a omezení uplatňovaných při dovozu, vývozu a průvozu zboží jsou odpovědné celní orgány. V případě nedodržení těchto předpisů nemůže být zboží propuštěno do navrhovaného celního režimu. S nedodržením či porušením těchto zákazů nebo omezení ve většině případů vzniká deliktní odpovědnost fyzické nebo právnické osoby. Předpisy omezující či zakazující dovoz nebo vývoz zboží obsahuje i sankce za porušení těchto povinností. V případě závažné formy porušení předpisů může být uplatňováno trestní řízení.

Rostoucí mobilita obyvatelstva, rozvoj mezinárodního obchodu, již zmiňované odstraňování hraničních celních kontrol představují velkou hrozbu i pro životní prostředí, zejména pro živočišné a rostlinné druhy. V této oblasti je velmi účinná mezinárodní Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, známá jako Washingtonská úmluva nebo pod zkratkou CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild flora and fauna). Úmluva CITES rozděluje ohrožené druhy živočichů a rostlin do tří skupin podle stupně ohrožení. Obchod s těmito druhy je povolen pouze s platnými doklady (tzv. dovozními a vývozními povoleními, známými pod označením permit). Obchod se ve smyslu Úmluvy CITES rozumí každé překročení státních hranic. Velkým problémem při dovozu a vývozu jsou upomínkové a dárkové předměty, lovecké trofeje či luxusní zboží. Úmluva CITES totiž nechrání pouze živé druhy, ale i neživé druhy, či částí, odvozenin nebo derivátů.

Dalším okruhem, o kterém práce pojednává je nakládání s odpady,.obaly a odpady z obalů, tzv. obalovými odpady. Jedná se především o jejich další

využití a recyklaci. Zákon o obalech stanovuje institut zpětného odběru použitých obalů od spotřebitelů a nejnižší a .nejvyšší přípustné hodnoty recyklace obalových odpadů. Tyto povinnosti zákon ukládá výrobcům dovozcům a distributorům s cílem podílet se částečně na likvidaci odpadů z obalů. Další povinností výrobců a dovozců je povinnost zajistit zpětný odběr a využití ze „svých“ obalů. Jedním z mnoha orgánů výkonu státní správy v této oblasti byly zákonem stanoveny i celní orgány. Zákonem je jim delegováno oprávnění při celním řízení kontrolovat, zda obaly nebo balené výrobky dovážené do České republiky splňují zákonem stanovené požadavky a současně uloženo v dovozu nepropustit obaly nebo balené výrobky, tyto požadavky nesplňující. Na jedné straně tedy disponují obecným zmocněním ke kontrole plnění zákonem stanovených požadavků, aniž by je tento konkrétně specifikoval, naproti tomu však je jim uložena jednoznačná povinnost vyplývající z nedodržení těchto požadavků.

Nejedná se však o kontroly faktického plnění těchto povinností v celé jejich šíři tak, jak jsou stanoveny zákonem, nýbrž jde pouze o kontroly plnění povinnosti zápisu do Seznamu osob, které jsou nositeli povinnosti zpětného odběru a využití odpadu z obalů (Seznam), vedeného Ministerstvem životního prostředí, popřípadě uzavření smlouvy o sdruženém plnění s autorizovanou obalovou společností. Nutno podotknout, že zákon je v tomto směru poněkud nekompromisní a tuto povinnost ukládá každé osobě, která obecně uvádí obaly nebo balené výrobky na trh, tedy i dovozci, který při dovozu do České republiky navrhuje tyto k propuštění do režimu volného oběhu nebo aktivního zušlechťovacího styku.

Při kontrole splnění této povinnosti je rozhodující okamžik vzniku povinnosti podat návrh na zápis do Seznamu nebo uzavření smlouvy o sdruženém plnění s autorizovanou obalovou společností. Obecně se jedná o den, kdy osoba od doby nabytí účinnosti zákona poprvé uvedla obal nebo balený výrobek na trh nebo do oběhu. Při celním řízení dovozce prokazuje splnění této povinnosti Osvědčením o zápisu do Seznamu, vydaným Ministerstvem životního prostředí nebo v případě, kdy této osobě Osvědčení

ministerstvem ještě nebylo vydáno, návrhem na zápis do Seznamu, jehož přijetí je ministerstvem potvrzeno nebo smlouvou o sdruženém plnění uzavřenou s autorizovanou obalovou společností, kterou je v současné době jako jediná uznána spol. EKO-KOM. a. s., popřípadě osvědčením o uzavřené smlouvě vydaným touto společností.

V oblasti nakládání s odpady celní orgány kontrolují u zboží, které při přechodu státní hranice není deklarováno jako odpad, zda toto zboží nenaplňuje definici odpadu podle § 3 zákona. U zboží, které je deklarováno jako odpad, kontrolují celní úřady platnost předepsaných dokladů, které doprovázejí zásilku odpadu, podle tohoto zákona. V případě, že zásilka nesplňuje podmínky podle zákona, celní úřad nepropustí takovou zásilku do navrženého režimu. Celní orgány se stále více setkávají s dovozem ojetých vozidel a autovraků, použitých pneumatik, baterií a akumulátorů, obnošeného textilu a dále problematikou vzniku odpadů v rámci aktivního zušlechťovacího styku.

K efektivní aplikaci zákonů v oblasti ochrany ohrožených druhů volně žijících živočichů a rostlin, v obasti nakládání s odpadech jako takovými a odpady z obalů je nutná spolupráce mezi orgány státní správy, kterými jsou celní orgány, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí a krajské úřady, které se zabývají problematikou v uvedených oblastí.

Použité zkratky:

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species Wild Flora and Fauna